

Avertiments da privels da la natira restan ina gronda sfida

■ (cc) Ensemen cun il WSL institut per la perscrutaziun da la naiv e da las lavinas SLF a Tavau ha l'uffizi da guaud e privels da la natira terminà in project da perscrutaziun d'Interreg davart il preavertiment da privels da la natira sin plaun local. Il project è vegni realisà ensemen cun la provinza dal Tirol dal sid. Ils svilups da la perscrutaziun èn empermettents, la realisaziun d'in sistem da preavertiment en la pratica è dentant ina sfida. Cun in prototip d'in model da prognosa locala vegni actualmain fatg tests en la vischnanca da Tavau.

En il rom dal project d'Interreg Irkis (sistem interregional da preavertiment e d'infurmaziun en cas da crisa) han las persunas spezialisadas elavurà per il chantun Grischun e per la provinza dal Tirol dal sid ina survista cumplexiva da tut las raits da mesiraziun che giogan ina rolla en connex cun ils privels da la natira. L'analisa ha mussà ch'igl èn bain avant maun en las regiuns bleras staziuns da mesiraziun da l'aura, cunzunt per las precipitaziuns, ma ch'i dat dentant anc largias localas. En moda dal tuttafatg insufficienta vegn registrada l'umidità dal terren che gioga ina rolla impurtanta per la furmaziun d'auas grondas en la muntogna. Sch'il terren è umid sco ina spungia dagut-tanta na po el absorbar pli naginas precipitaziuns supplementaras. En periodas da gronda setgira percuenter na vegn ina daratgada er betg absorbada directamain ed i po medemamain dar grondas deflussiuns ed auas grondas. Per serrar questas largias en connex cun l'umidità dal

Il project d'Interreg mussa: Igl è anc ina lunga via fin ch'ins po far sin plaun communal a temp ina prognosa sufficienta davart malauras smanatschantas e davart las consequenzas pussaivlas sco auas grondas u bovas.

KEYSTONE

terren ha il team da project fatg tests cun differentas metodas. La calculaziun cun in model da computer è sa mussada sco la soluziun la pli empermettenta, uschia che questa metoda vegn ussa sviluppada vinavant.

Plattafurma d'info communabla davart privels da la natira (GIN)

La plattafurma ideala per render accessi-

blas questas datas da mesiraziun è la plattafurma GIN, la plattafurma d'infurmaziun communabla davart privels da la natira da la confederaziun. Sur l'internet metta questa plattafurma a disposiziun a las persunas responsablas per ils privels da la natira en furma concentrada datas da mesiraziun e d'observaziun, prognosas, avertiments sco er models e bulletins davart ils differentis privels da la natira. L'uf-

fizi da guaud e privels da la natira ed il SLF han gia purschì a var 150 persunas spezialisadas en il chantun ed en las vischnancas ina scolaziun per il diever da la plattafurma d'infurmaziun GIN. In'enquista tar las vischnancas ha mussà ch'igl exista in ulteriur basegn da scolaziun. Perquai sclerescha il chantun sche las vischnancas gavischan da laschar scolar cussegliastras e cussegliastras locals da privels da la natira.

Tests cun in sistem da preavertiment a Tavau

Per la vischnanca da Tavau ha il SLF sviluppà per l'emprima giada in model da computer per in intsches aulpin. Quel cumbinescha datas da la naiv e da l'aura, mesiraziuns da deflussiuns sco er prognosas da l'aura, uschia ch'i duess daventar pussaivel da far ina prognosa d'eveniments d'aua gronda sin plaun local. Actualmain è il sistem en la fasa da pilot per la vischnanca da Tavau. Tests vegnan fatgs da las persunas ch'èn responsablas en la vischnanca per ils privels da la natira. Quest sistem cumpiglia cunzunt eveniments da plievgia ferma u permanenta, betg dentant eveniments curts d'urizis. Er las simulaziuns stattan a disposiziun sin la plattafurma GIN. Pervia dals resultats empermettents è la fasa da svilup da quest project vegnida prolungada per in onn fin l'onn 2013.

Perscrutaziun a favor d'ina protecciun a lunga vista

Il project d'Interreg mussa: Igl è anc ina lunga via fin ch'ins po far sin plaun communal a temp ina prognosa sufficienta davart malauras smanatschantas e davart las consequenzas pussaivlas sco auas grondas u bovas. Perquai cuntinueschan il chantun, il SLF e la vischnanca da Tavau lur stretga collavuraziun en il svilup da systems da prognosa e d'avertiment per uschia pudair garantir a lunga vista ina protecciun effizienta cunter privels da la natira.